

kommunstyrelsen@alingsas.se

2021-02-11

1 (22)

Dnr-SI 2020:6340

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning av Alingsås
kommun

Inledning

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se. Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsynen eller granskningen som redan ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter. Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning vid Alingsås kommun avseende de förutsättningar huvudmannen skapar för att eleverna får en likvärdig utbildning. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl huvudmannen klarar sitt uppdrag att ge elever förutsättningar att nå de nationella målen.

Lösansvisning

Skolinspektionen bedömer huvudmannens arbete inom två områden, se bilaga 1. På varje område bedöms om huvudmannen uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av huvudmannen. Om en huvudman bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men kan lämna framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att myndighetens kvalitetskriterier uppfylls i Alingsås kommun i följande utsträckning:

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Huvudmannen gör i flera delar relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera studieresultat och resultat av trygghet i grundskolan för att kunna identifiera och förklara styrkor och utvecklingsområden. Detta för att kunna ge rätt förutsättningar i förhållande till de olika skolenheternas behov.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Huvudmannen har i hög utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 24 september 2021 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområden och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall (bilaga 3) användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till dokument.goteborg@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 2320, 403 15 Göteborg. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr– SI 2020:6340) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Huvudmannens analys av studieresultat och trygghet

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 4 kap. 3, 5-7 §§, 5 kap. 3 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen gör i flera delar relevanta analyser av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden, men utvecklingsområden finns.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att huvudmannen kartlägger studieresultat och trygghetsresultat, konstaterar att det finns variationer och vidtar åtgärder. Dock skiljer det sig åt mellan skolformerna hur fördjupade analyserna av resultaten är. Grundskolan är i ett inledande skede av ett utvecklingsarbete där huvudmannen fördjupar uppföljning och analys av studieresultat såväl som resultat avseende trygghet. Följaktligen är också arbetet med att relatera analyserna till utbildningens genomförande och förutsättningar under utveckling. För gymnasieskolan gör huvudmannen en fördjupad analys av studieresultat och trygghet och relaterar analyser till utbildningens genomförande och förutsättningar.

Beslutet gäller både grundskola och gymnasium. Eftersom grundskola och gymnasium är organiserade som olika verksamheter med olika nämnder och förvaltningar beskrivs respektive verksamhet var för sig nedan.

Grundskola

Huvudmannen utvecklar analysarbetet för studieresultat i grundskolan

Granskningen visar att huvudmannen är i inledningsskedet av ett utvecklingsarbete med att följa upp och analysera studieresultat på ett mer systematiskt och fördjupat sätt för grundskolan. Inskickad dokumentation av huvudmannens systematiska kvalitetsarbete samt intervjuer med rektorer, förvaltningspersonal och representanter för nämnden visar att huvudmannens uppföljning hittills har varit av kartläggande karaktär och att de ännu inte gjort fördjupade analyser. Förvaltning och nämnd har konstaterat variation i studieresultat mellan enheter och mellan flickor och pojkar och representanter för nämnden säger att man sett att gapet ökar till pojkarnas nackdel.

Förvaltningspersonal beskriver dessutom att de ser variation i studieresultat i förhållande till förväntat resultat.

Utvecklingsarbetet som huvudmannen initierat har som syfte att fånga upp de analyser som görs på skolenheterna, så att de kan utgöra ett underlag i huvudmannens analys. Huvudmannen har inom ramen för utvecklingsarbetet bland annat identifierat att de behöver fördjupa sig i studieresultaten för flickor och pojkar. Även rektorerna och representanter för nämnden bekräftar denna bild. Att analysera flickors och pojkars resultat finns nu med som en naturlig del i det nya uppdraget för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA) men det har tidigare inte funnits. Ett arbete med nya rutiner för det systematiska kvalitetsarbetet har alltså inletts och har pågått under två månader vid tiden för Skolinspektionens granskning. Bland annat innefattar rutinerna att rektorerna ska genomföra delanalyser på skolenheterna och att huvudmannen följer analyserna två gånger per år. Vid tiden för granskningen har huvudmannen inlett dialoger med enheterna och påbörjat arbetet med analyser utifrån dialogerna. Representanter för nämnden säger att de har efterfrågat att behov i verksamheten, och åtgärder utifrån sådana behov, ska förtydligas i de rapporter de får från förvaltningen. Uppföljningar har hittills inte kunnat visa åtgärdernas effekt men det kommer att kunna göras i det nya kvalitetsarbetet, säger representanter för nämnden.

Förvaltningspersonal beskriver att de genom uppföljning kan konstatera variation i studieresultat men att de behöver följa studieresultaten mer systematiskt för att kunna göra någon analys. Baserat på resultatunderlag för förvaltningspersonal resonemang med rektorerna, men de säger att det krävs mer fördjupat analysarbete på respektive enhet för att huvudmannen ska kunna göra en djupare analys. Genom SKA och genom löpande dialog mellan rektorer och verksamhetschef följer förvaltningen hur rektorerna arbetar med uppföljning av studieresultat på enheterna. En annan del i huvudmannens arbete med att skaffa sig kännedom om kvaliteten i verksamheten är att representanter för nämnden besöker skolenheter ett par gånger per termin. Enligt huvudmannens svar till Skolinspektionen har uppföljningen av studieresultat som de gjort på huvudmannanivå inte återförts till rektorsgruppen på ett tydligt sätt.

Då granskningen visar att analysarbete av studie- och trygghetsresultat är under utveckling är det således så att huvudmannens arbete med uppföljning av utbildningens genomförande och förutsättningar relaterat till en analys av studieresultat också bedöms vara under utveckling. Enligt rektorernas beskrivning gör huvudmannen i nuläget inte någon tydlig koppling mellan de studieresultat som finns i verksamheten och de förutsättningar huvudmannen ger skolorna. Det finns dock

exempel på hur huvudmannen genom uppföljning ser samband mellan låga resultat och de förutsättningar som finns på skolan och utifrån det vidtar åtgärder. Förvaltningspersonal ger exempel på en skola där resultaten var lägre än förväntat. På den skolan har de arbetat för att kunna renodla lärarnas undervisningsuppdrag och har därför anställt studiepedagoger. Detta har gjorts utifrån dialoger mellan enhet och huvudman och huvudmannen har stöttat enheten i att organisera arbetet. Representanter för nämnden ger exempel på en skola där förutsättningarna har varit utmanande men där de har nått högre resultat och fått stöd genom till exempel fler kuratorer.

Ytterligare exempel som förvaltningspersonal ger är att de har arbetat med närvarorutiner utifrån att uppföljningar visat att elever med problematisk skolfrånvaro ökat över tid. Detta utifrån att elever som har hög frånvaro har svårt att nå målen. I detta arbete har huvudmannen upprättat tydligare rutiner och arbetar med fortbildningsinsatser för att försöka motverka detta mönster. Genom uppföljningar ser de att fler elever blir behöriga till gymnasiet och de kommer fortsätta följa andelen elever som når behörighet för att se om det har med närvaroarbetet att göra.

Huvudmannen utvecklar analysarbetet för trygghetsresultat i grundskolan och arbetar aktivt med analys av mönster i anmälningar av kränkande behandling

Granskningen visar att arbetet med analys av resultat gällande trygghet också är under utveckling och att analysen behöver vidgas till att även inkludera flickor respektive pojkars trygghet. Emellertid visar granskningen också att huvudmannen har ett aktivt arbete i att följa upp anmälan om kränkande behandling vilket gör att huvudmannen kan analysera mönster och vidta åtgärder utifrån det. Förvaltningspersonal säger att de ser att ett gott arbete med trygghet och studiero har givit höga resultat i mätningar när det gäller en av högstadieskolorna. De beskriver vidare att de behöver en analys av detta för att dra slutsatser i förhållande till andra skolenheter. På samma sätt som för studieresultaten har dialoger förts utifrån resultatunderlag och ett arbete för att utveckla analysen har påbörjats på huvudmannanivå. I enhetsanalyserna har resultaten från enkäten inkluderats, säger rektorerna.

På skolenheterna följs tryggheten upp på olika sätt, berättar rektorerna. Göteborgsregionens enkät (GR-enkäten) och Skolinspektionens enkät är gemensamma för alla men på vissa enheter har de också kompletterat med enkäter för fler årskurser. Enligt rektorerna ser huvudmannen över möjligheten att göra en gemensam kompletterande enkät men i det arbetet är de inte framme ännu. Uttalat är att rektorerna behöver diskutera trygghetsresultat som sticker ut med huvudmannen,

berättar rektorerna. Nämnden är delaktig i uppföljningen av tryggheten på så sätt att de tittar på resultaten från GR-enkäten, studieron och anmälningar om kränkande behandling. Nämnden får en kartläggning över vilken typ av kränkningar anmälningarna handlar om. Två gånger per år tittar de också på variationer mellan skolor. Trygghet och studiero diskuteras också vid nämndrepresentanters besök vid skolor.

När det gäller arbetet med kränkande behandling har man, enligt förvaltningspersonal, arbetat aktivt och medvetet med rutiner. De ser att skolenheterna har kommit olika långt i arbetet kring anmälningar. De kan också se att det finns liknande kränkningar vid flera skolor vilket har lett till dialog med rektorer för att stötta dem i arbetet. Om en skola har flera anmälningar stöttar och coachar huvudmannen rektor i det, säger förvaltningspersonal. Det finns centrala mallar och central handledning för arbetet med kränkingsärenden. Även rektorerna beskriver att det system som används för att rapportera och följa upp kränkande behandling ger möjlighet att se mönster. Efter att huvudmannen uppmärksammat att det var få anmälningar gällande kränkande behandling har de förändrat arbetet kring det och tydliggjort arbetsgång och ansvar för skolenheterna. Huvudmannen har ett nytt inrapporteringsystem för detta och de ser att kunskapen ökat hos personalen utifrån de insatser som gjorts. De ser att pedagoger anmäler vilket enligt representanterna för nämnden tyder på att de är uppmärksamma på vad som händer. Representanter för nämnden säger att de fortsatt kommer att följa anmälningsfrekvensen och utvecklingen.

Förvaltningspersonal beskriver vidare att de har sett en ökning för högstadiet gällande anmälningar av kränkande behandling. De ser att anmälningar som inkommit är relaterade till behov av särskilt stöd, varför huvudmannen för en dialog kring det med berörda rektorer. De ser vidare att det också finns en koppling till pojkar i behov av stöd bland kränkningar av och mot pojkar. Förvaltningspersonal beskriver att pojkarna uppger högre trygghet trots att de i högre grad är utsatta för kränkning. För att nyansera bilden kommer arbetet att utvecklas, säger de. De beskriver att anmälningarna är förhållandevis få vilket de relaterar till vuxennärvaro.

På samma sätt som gällande studieresultat har man på huvudmannanivå hittills inte undersökt variationen mellan flickor och pojkars resultat gällande trygghet, förutom när det gäller kränkingsärenden. Även trygghetsresultat uppdelat på flickor och pojkar kommer att ingå i det nya SKA. Enligt representanter för nämnden diskuteras skillnader i flickors och pojkars resultat men de har inte gjort någon jämförelse mellan skolenheter. Det återstår att göra djupare analyser av detta, vilket är något som kommer att bli lättare med det nya systemet, säger representanterna för nämnden.

Granskningen visar vidare exempel på hur trygghetsresultat påverkat de förutsättningar som ges vid skolorna. Förvaltningspersonal säger att eftersom elevhälsan är centralt organiserad kan dessa resurser fördelas utifrån skolenheternas behov och exemplifierar det med att en skolenhet har fått ökad tillgång till kurator, vilket både är en generell insats och en riktad insats till enheter som har visat lägre trygghet. Vidare berättar förvaltningspersonal att de arbetar med riktade uppdrag för kuratorer. Detta för att stärka grundkompetensen hos personalen så att de bättre ska kunna fånga upp kränkande behandling. Rektorer och förvaltningspersonal ger exempel på en skola där de ser att arbetet med tryggheten gett positiv effekt på studieresultaten. På skolan har arbetet med ökad trygghet pågått under flera år och skolan har fått extra tilldelning för att anställa en personalgrupp som främst arbetar med trygghetsskapande insatser.

Gymnasieskola

Huvudmannen gör analyser avseende studieresultat i gymnasieskolan och relaterar dessa till utbildningens förutsättningar och genomförande

Granskningen visar att huvudmannen gör analyser av studieresultat för gymnasieskolan. Analyserna relateras till utbildningens förutsättningar och genomförande. Huvudmannen leder arbetet med att följa upp resultat på klassnivå över tid och de analyserar kunskapsresultat för varje elevgrupp som de tar emot i gymnasieskolan. Exempel på detta är uppföljning av elevers meritvärden när de kommer in på gymnasiet. Utifrån analys av resultat på programnivå initierar huvudmannen insatser som till exempel extra resurser för elever i behov av stöd.

Huvudmannen analyserar variation i studieresultat i relation till såväl rikets som regionens resultat. Enligt inskickad information och intervju med förvaltningspersonal gör huvudmannen en analys av flickors och pojkars resultat över tid. I analysen jämför de också resultaten med göteborgsregionens skolor. Utifrån kön följer huvudmannen även upp programval och studieresultat i relation till meritvärde. Vid intervju med förvaltningspersonal beskriver de att de arbetar mer för att följa eleverna på individnivå än gruppnivå och säger att de ser positivt på anonymisering av prov eftersom det kan främja likvärdig bedömning.

En insats som huvudmannen gjort är att personal inom ramen för läslyftet arbetat med akademiskt läsande och skrivande i år 1. Utifrån en nationell analys såg huvudmannen över behovet i kommunen och beslutade att delta i läslyftet. I projektet har förstälärare utbildat kollegor. Analysen som ledde fram till denna insats gjordes av

programarbetslag och rektor och den grundar sig på resultat från nationella prov, inlämningsuppgifter och gymnasiearbete.

Analys har visat att det finns störst stödbehov i matematiken. Därför finns det ett uppdrag från nämnden till förvaltningen att titta på elevernas resultat i matematik redan från när eleverna börjar gymnasiet. Detta för att se var stöd behövs. Uppföljningar har enligt representant för nämnden visat att andelen elever med minst betyget E har ökat som effekt av det stöd som de satt in. Enligt rektorernas beskrivning så finns det variation men behovet av stöd i matematiken gäller alla sektorer.

Enligt inkommen dokumentation och intervjuer görs analyser i första ledet på sektornivå. Rektorerna gör analyser av studieresultat och det finns ett försteläraryppdrag för att utveckla analysen. Rektorerna presenterar sina analyser för nämnd och förvaltning. De har också dialoger med verksamhetschefen som har i uppdrag att förtydliga resultat för nämnden. I verksamhetsuppföljningen följer de upp studieresultat i form av genomströmning, grundläggande behörighet för högskolestudier, genomsnittligt betygspoäng för elever med examen, resultat av nationella prov i förhållande till kursbetyg samt kursbetyg för år 1. Enligt intervju med rektor, representant för nämnden samt inskickad dokumentation får nämnden rapporter gällande studieresultat. Detta görs inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet.

Granskningen visar att huvudmannen i sin analys relaterar studieresultat till utbildningens genomförande och förutsättningar i gymnasieskolan. Ett exempel på detta är huvudmannens analys av studieresultat vid ett av programmen där de sett låga resultat. I analysen av programmets resultat har de kommit fram till att eleverna hade olika behov av stöd, hjälp och didaktik. I och med det gynnades eleverna inte av samläsning mellan olika program och därför beslutade de sig för att dessa grupper inte skulle samläsa och ytterligare mentorsresurs sattes in utifrån ämnen där de identifierat att eleverna hade svårigheter.

Vidare ges exempel på hur huvudmannen i sin analys relaterar lokaler till närvaro och resultat. Representant för nämnden beskriver att huvudmannen har förstärkt elevhälsan och att det finns särskilda medel för upprustning av lokaler och digitalisering. Förvaltningspersonalen berättar att de relaterar måluppfyllelsen till god lärmiljö eftersom de ser att den påverkar elevernas närvaro. Det är också så att eleverna har efterfrågat upprustning av lokalerna vilket huvudmannen har gjort. Vidare ser förvaltningspersonalen att viktiga förutsättningar som påverkar resultaten är att det finns tillgång till lärverktyg av hög kvalitet, att det finns ansvariga för digitalisering, att det finns schemaläggare som gör scheman som skapar en god

arbetsmiljö för eleverna samt att det finns hög tillgång till behöriga lärare. Lärartäthet och lärarbehörighet en del av analysen och relateras till studieresultat. Rektorer och förvaltningspersonal redovisar hur lärarresurserna fördelas och nämnden informeras. Förvaltningspersonal berättar att de har följt upp elevernas studiemotivation genom att följa deras närvaro. Uppföljningen visade att arbetslagen utvecklat undervisningens genomförande, exempelvis gällande arbetet med att förmedla höga förväntningar på elevernas kunskapsutveckling. Enligt förvaltningspersonal beskriver elever att det är en positiv förändring. De säger vidare att de ser en tendens till mer positiva studieresultat och att resultaten inte sjunkit trots distansundervisning. Vidare beskriver förvaltningspersonal att de i samband med uppföljning av studieresultat sett att motivationen minskat hos vissa elever och utifrån det har de arbetat med ett utbildningskoncept. De ser nu en ökad motivation.

Förvaltningspersonal beskriver att förstelärarnas uppdrag utformas utifrån behov de ser i uppföljningar av resultat. Ett exempel på det är att förstelärare stöttar i matematikundervisning utifrån att huvudmannen har sett att det finns behov av sådan stöttning i ämnet. Utifrån låga resultat i matematik har huvudmannen gjort insatser för stöd i ämnet, vilket lyfts fram av såväl rektorer som förvaltningspersonal och representant för nämnden. I ämnet finns nu extra timmar och en organisation som möjliggör för elever i behov att ta del av denna extra tid. Stödet ges på flera nivåer och riktar sig även till de elever som vill nå längre i sin kunskapsutveckling. Förvaltningspersonal beskriver att de har arbetat för att få en mer genomgående kompetensutvecklingsstrategi och att förstelärare är en del i det arbetet. Det handlar både om ämnesfördjupning och mer generella insatser utifrån analys. Detta som ett led i att skapa bättre förutsättningar för skolorna i arbetet för ökad måluppfyllelse.

Huvudmannen gör relevanta analyser avseende trygghetsresultat i gymnasieskolan vilka relaterar till utbildningens genomförande

Granskningen visar vidare att huvudmannen gör en analys av resultat för trygghet vid gymnasieskolan. Nämnden tar del av alla resultat gällande trygghet och diskuterar dem. Man lyfter särskilt fram negativa avvikelser och vid dialogdagarna kan rektorerna beskriva vad som görs utifrån resultaten. Kränkingsärenden rapporteras till nämnden. Representant för nämnden säger att de inte har varit del i någon analys gällande trygghet och kön. Rektorerna beskriver dock att det sker en analys av flickors och pojkars resultat gällande tryggheten. Analysen är djupare på skolnivå än sektornivå, säger de och i den undersöker de både positiva och negativa aspekter.

Rektorer och förvaltningspersonal berättar att elevhälsan arbetar nära elever och personal och gör riktade fortbildningsinsatser utifrån en analys av resultat. Ett exempel på detta arbete är att skolsköterskan fångat upp en variation i elevernas upplevda trygghet. Bland annat att elevernas trygghet skiljer sig åt mellan program men också mellan individer. Variationen har följts upp vidare och resulterat i en spridning och tillämpning av framgångsrika arbetssätt på program med lägre trygghet. Enligt de intervjuade är det sällan insatser riktar sig till hela skolan då de i analysen sett att behoven skiljer sig åt mellan olika grupper

I uppföljning av trygghet ingår chefen för elevhälsan. Förvaltningspersonal säger att de gör insatser på individ-, grupp-, program- och skolnivå. Utifrån GR-enkäten fångar de elevernas trygghet och ser vilka områden de behöver arbeta med. Förvaltningen gör sedan en analys. Det gör även rektorerna. Utifrån GR-enkätens resultat intervjuas eleverna vilket, enligt rektorer och förvaltningspersonal, möjliggör en fördjupad förståelse för resultatet gällande trygghet. De beskriver vidare att de har skolkonferenser och programråd där de behandlar trygghet. Skyddsronder är också en del i arbetet. Dessa genomför rektor och skyddsombud och protokoll förmedlas till nämnden.

Granskningen visar vidare att analysen av trygghetsresultat relaterar till utbildningens utformning i gymnasieskolan. Förvaltningspersonal beskriver att tryggheten ökat och säger att det till exempel har att göra med att förstälärare specifikt har arbetat med tryggheten vid ett av programmen utifrån behov som framkom vid analys av resultat. De beskriver vidare att gruppstärkande övningar och insatser med så kallade supermentorer är ett led i arbetet med tryggheten. Enligt förvaltningspersonal har de arbetat medvetet med vuxennärvaron på gymnasieskolan eftersom deras analys visat att det är en viktig förutsättning för att lyckas i arbetet.

Rektorerna för en dialog med huvudmannen om lokalernas utformning, behov och hur detta relaterar till undervisningen. Exempel på detta är att de identifierat att vissa lokaler i större utsträckning än andra bidragit till kränkningssituationer. Efter att lokalerna för en sektor har byggts om och att rektor har lyft att det har haft positiv påverkan på tryggheten, har huvudmannen beslutat att fler lokaler ska byggas om efter samma modell. Ytterligare exempel som huvudmannen ger på hur lokalernas utformning relateras till elevernas trygghet är att eleverna har hemvister som gör att de inte behöver förflytta sig runt i stora delar av skolan. Vidare har huvudmannen, enligt intervju med förvaltningspersonal och enligt inskickad information, identifierat att både flickor och pojkar upplevt otrygghet i samband med toalettbesök. Därför har de vidtagit åtgärder som att sätta in nya lås, förändra inredning och öka städning av dessa utrymmen. Utifrån analyser av trygghet gör de också åtgärder på sektornivå. Ett

exempel som rektorerna ger är att elevstödjares uppdrag har riktats efter att rektor har sett större otrygghet hos flickor än pojkar på vissa platser i skolan. Rektorerna beskriver att de sedan sett att tryggheten har ökat.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Huvudmannen behöver analysera studieresultat och resultat av trygghet i grundskolan för att kunna identifiera och förklara styrkor och utvecklingsområden. Detta för att kunna ge rätt förutsättningar i förhållande till de olika skolenheternas behov.

En analys av god kvalitet utmärks av att den identifierar både det som fungerar bra och det som fungerar mindre bra. Myndighetens erfarenhet är att de huvudmän som har en tydlig och genomtänkt styrning av skolan har god kännedom om såväl styrkor som svagheter i skolorna, och därför kan rikta resurser utifrån metodiska analyser av det aktuella läget¹.

Skolverket framhåller att det är viktigt att huvudmannen har kunskap om och analyserar hur förutsättningarna och genomförandet påverkar verksamhetens resultat och målpuppfyllelse².

Skolinspektionen rekommenderar huvudmannen Alingsås kommun att analysera studie- och trygghetsresultat för grundskolan. För att kunna vidta åtgärder som är

¹ Skolinspektionen 2015 *Huvudmannens styrning av grundskolan – ett uppdrag med eleven i fokus*: <https://skolinspektionen.se/globalassets/02-beslut-rapporter-stat/granskningsrapporter/tkg/2015/huvudmannens-styrning/slutrapport---huvudmannens-styrning-av-grundskolan.pdf>, s. 7.

² Skolverket 2012 *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*, Skolverkets allmänna råd med kommentarer, Stockholm: Fritzes, s. 27 och 31.

Skolverket 2019 *Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete*, Stödmaterial: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/systematiskt-kvalitetsarbete-i-skola-och-forskola/huvudmannens-systematiska-kvalitetsarbete.>, se avsnittet "Analysera och bedöma".

verkningsfulla och utgår från skolenheternas behov krävs en analys som innefattar såväl styrkor som svagheter. Huvudmannen har identifierat att de behöver fördjupa analysen utifrån flickors och pojkars studie- och trygghetsresultat, vilket också Skolinspektionen anser vara av stor vikt för analysen. Tillsammans är dessa delar viktiga för att hitta bakomliggande orsaker och utifrån det arbeta fram åtgärder som stämmer överens med den situation som finns i kommunens olika skolor.

Huvudmannens kompensatoriska arbete

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 2 kap. 8 §, 4 kap. 7 § skollagen

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen har i hög utsträckning vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Sammanfattande motivering till bedömningen är att huvudmannen har en utvecklad analys som ligger till grund för det kompensatoriska arbetet. Huvudmannen motiverar tydligt och visar hur resurserna påverkas av elevernas förutsättningar. Vidare följer huvudmannen upp det kompensatoriska arbetet.

Vad granskningen visar för grundskola och gymnasieskola beskrivs under respektive rubrik nedan.

Grundskola

Granskningen visar att huvudmannen gör en analys som ligger till grund för kompensatoriska åtgärder i grundskolan. Huvudmannen motiverar resursfördelning utifrån socioekonomiska faktorer, statistik, kunskapsutveckling och identifierade behov men det kan tydliggöras ytterligare till skolenheterna vad fördelningen grundar sig på. Huvudmannen följer upp de kompensatoriska åtgärdernas effekt och har satt upp mål för detta arbete.

Det finns en analys som ligger till grund för kompensatoriska åtgärder från huvudmannen och dessa motiveras. Utifrån socioekonomiska faktorer fördelar huvudmannen strukturbidrag mellan enheterna. Faktorerna är vårdnadshavares utbildningsnivå, vårdnadshavares ekonomiska situation, migrationsbakgrund och kön. Inom enheterna fördelas resurser av rektorerna utifrån de behov som finns.

Huvudmannen fördelar centrala resurser såsom hörselpedagoger, elevhälsa och logoped. De fördelar även resurser för särskild undervisningsgrupp och digitala läromedel. Granskningen visar att resursfördelningen motiveras utifrån statistik och utifrån identifierade behov vid de enskilda skolenheterna. Hur resursfördelningen motiveras är dock något som ytterligare kan tydliggöras från huvudmannanivå till enhetsnivå och rektorerna. Enligt rektorerna är det inte helt tydligt för dem hur huvudmannen arbetar med ett kompensatoriskt uppdrag utifrån respektive skolas behov och förutsättningar, vilket huvudmannen, i svar till Skolinspektionen efter kommunikering av protokoll, beskriver kan göras tydligare för rektorerna.

Förvaltningspersonal och representanter för nämnden beskriver att det är kunskapsutvecklingen och identifierade behov som ligger till grund för hur huvudmannen fördelar resurser. Enligt inkommen dokumentation och i synpunkter efter kommunikering av protokoll beskriver de att huvudmannen tar reda på elevsammansättningen utifrån ett kompensatoriskt uppdrag. I det bevakas antalet elever med modersmålsundervisning samt elever som behöver undervisning i svenska som andraspråk. I resurstilldelning tar de stor hänsyn till socioekonomiska faktorer. Samma gäller omfattning av rektorsuppdraget och fördelning av förstelärare. Utifrån skolenheternas kartläggningar följer huvudmannen resultat på individnivå eftersom de ser att det man gör på den nivån gynnar gruppnivån. Förvaltningspersonal beskriver att de har identifierat behov av kompensatoriska åtgärder och ger exemplet att de ser en variation i studiero mellan elevgrupper och att det främst hänger samman med elevernas behov av stöd.

Huvudmannen har vid uppföljning kommit fram till att resursfördelningsmodellen var på en bra nivå men säger samtidigt att de behöver fortsätta kvalitetsarbetet för att se om de kan göra ytterligare insatser för att fördelningen bättre ska möta behoven. Resursfördelningsmodellen har huvudmannen haft sedan flera år. Enligt förvaltningspersonal och nämnd utgår den från en omvärldsbevakning samt Sveriges kommuner och regioners (SKR) rekommendationer. De beskriver att de sett att de behöver komplettera resursfördelningsmodellen med fördelning utifrån individers behov. Detta för att tydligare möta elevernas olika förutsättningar. Resursfördelningen behöver följas upp för att veta om den är skarp, säger förvaltningspersonal.

Granskningen visar att huvudmannen genomför kompensatoriska åtgärder utifrån den analys och de motiv som beskrivits ovan. Elevhälsan är i huvudsak centralt organiserad och det finns därmed möjligheter för huvudmannen att fördela insatser mellan enheter utifrån behov. Förvaltningspersonal beskriver också att huvudmannen har gjort en generell satsning på ökad tillgång till speciallärare i yngre åldrar. I det utgår huvudmannen från behovet vid varje skolenhet. Huvudmannen riktar dessutom

resurser till särskilda undervisningsgrupper vid de olika skolenheterna. Detta utifrån behov och utifrån grundtanken att eleverna ska kunna få stödet på sin skola. Huvudmannen beskriver också att det finns andra grupper än särskilda undervisningsgrupper där eleverna erbjuds stöd i olika ämnen. För årskurs 7-9 erbjuder huvudmannen lovskola och för såväl förskoleklass som årskurs 1-9 erbjuder de läxhjälp. Inför övergång till ny skola följer huvudmannen upp elever på avlämnande skola. Detta för att fånga behov och för att kunna sätta samman grupper utifrån det. Det är ett arbete som ytterligare ska utvecklas, säger förvaltningspersonal. Man arbetar också med överlämningar från grundskola till gymnasium.

Huvudmannen ser att man från huvudmannens sida behöver gå in med riktade insatser när det är flera faktorer som samspelar. Ett exempel som ges vid intervju med förvaltningspersonal är att de identifierat att elever med hörselnedsättning har sämre förutsättningar att nå målen med utbildningen skolmiljön inte anpassas utifrån deras behov och förutsättningar. De säger att de bland annat har samarbetat med hörselpedagog för att skapa tillgängliga lärmiljöer. Förvaltningspersonal beskriver att de arbetar med olika verktyg för att elever ska kunna gå kvar i sin skola och klass och få sina behov tillgodosedda där. Verktyg och insatser gäller såväl att undervisningen ska möta fler elever som att göra riktade insatser på individnivå. Tillgängliga lärmiljöer är också något rektorerna samverkar kring, enligt förvaltningspersonalen. Insatser görs, enligt huvudmannen, på varje skola utifrån nuläge och utmaningar.

Huvudmannen följer upp utfallet av de kompensatoriska åtgärderna och har satt upp förväntningar på hur dessa ska bidra till elevernas måluppfyllelse. Det är dock så att möjligheten att följa upp effekten av de kompensatoriska åtgärderna påverkas av uppföljning av studieresultat, påverkas också möjligheten att följa upp att åtgärderna har effekt. Genom verksamhetsuppföljning och genom dialog med rektorer och samordnare följer huvudmannen upp hur långt skolorna kommit i det kompensatoriska arbetet och vilken effekt har, enligt förvaltningspersonal. För att följa upp att de kompensatoriska insatserna ger effekt följer huvudmannen individers utveckling och lärande, säger förvaltningspersonal. Detta sker genom rapporter från lärare, elevhälsa och rektor. Huvudmannen följer också upp resultat över tid. Ett exempel de ger är att arbetet med ljudmiljön har gett effekt för enskilda elevers kunskapsutveckling men också givit ökad studiero för fler. En uppföljning av elevsammansättning och studieresultat visar, enligt förvaltningspersonal, att det finns en positiv förändring i resultat för en av skolorna som haft lägre resultat än förväntat. Detta ser man är en positiv effekt av bland annat huvudmannens insats att anställa en studiepedagog. Ytterligare exempel förvaltningspersonal ger, är att en skola har presterat under förväntat värde i flera år. Där har lärarna förändrat sitt arbetssätt med särskilt stöd och de ser en positiv effekt utifrån det. Enligt representanter för nämnden

har huvudmannen tillsatt resurser för att hjälpa elever i behov av särskilt stöd. Ett led i detta är till exempel resurser för en särskild undervisningsgrupp, vilket enligt representanterna har ökat närvaron för elever med problematisk frånvaro.

Förvaltningspersonal beskriver vidare att de behöver ha mer fokus på uppföljning för att se effekterna av insatser som görs. De säger att det kan ske i dialog med lärare, elevhälsa och rektor. Denna bild bekräftas i intervju med rektorer som säger att de inte fått något specifikt uppdrag att redovisa önskad effekt av kompensatoriska insatser. Gällande målsättning för de kompensatoriska åtgärderna är det högre måluppfyllelse, att fler får lägst betyget E, som är målet huvudmannen har satt upp för de kompensatoriska åtgärderna, säger förvaltningspersonal. Vidare säger de att tillsammans med trygghet och trivsel utgör måluppfyllelse tre områden man återkommer till. En likvärdig skola är ytterligare ett mål som representanter för nämnden anger.

Gymnasieskola

Granskningen visar att huvudmannen gör en analys som ligger till grund för det kompensatoriska arbetet i gymnasieskolan. Huvudmannen motiverar resursfördelning utifrån elevers behov, elevgrupp, socioekonomiska förutsättningar och program vid respektive sektor och grundar den på överlämningar som sker från grundskolan. Huvudmannen följer också upp det kompensatoriska arbetet genom inrapporteringar och i dialog som sker mellan rektorer, förvaltning och nämnd.

Huvudmannens kompensatoriska arbete i gymnasieskolan grundar sig i en analys som utgår från varje sektors verksamhetsredogörelse. Fördelning av resurser sker kontinuerligt mellan och inom sektorerna. Rektorerna är de som gör bedömningar av hur resurserna fördelas inom och mellan olika enheter. De säger att den dagliga kontakten rektorer emellan gör det lätt för dem att omfördela resurser omgående när behov uppstår. Rektorer och förvaltningspersonal ger exempel på insatser som gjorts utifrån behov. Det handlar till exempel om hur lärarna tjänstefördelas, reviderad timplan och stöd utanför skoltid. Det extra stöd man satt in i matematik har tillkommit utifrån behov som framgår i sektorernas kvalitetsrapporter. Såväl i inskickad information inför granskningen som vid intervju med representant för nämnden beskrivs att den så kallade Plattformen är en del av det kompensatoriska arbetet. Dit kan eleverna gå och få hjälp av lärare och specialpedagog.

Vidare visar granskningen att fördelningen av resurser motiveras baserat på elevernas behov och förhållanden vid respektive sektor. Enligt huvudmannens svar inför

Skolinspektionens granskning är resurser per skolenhet anpassade efter behov, elevgrupp, socioekonomiska förutsättningar samt program. Enligt intervju med förvaltningspersonal och inskickad dokumentation är utgångspunkten för resursfördelning arbetet kring trygga överlämningar från grundskolan. Under läsåret har en förstelärare tillika specialpedagog arbetat med överlämningar från grundskola till gymnasieskola. Detta är en riktad insats från huvudmannen som syftar till att tydliggöra elevernas behov och förutsättningar och utgöra ett underlag för insatser i gymnasieskolan. I det arbetet träffar specialpedagog från gymnasium personal i grundskolans elevhälsa som i sin tur träffar lärarna. I överlämningen från grundskolan ger skolan information inte bara om elevers behov av stöd utan också information om elevens helhetssituation och bakgrundsförhållanden. Elever som riskerar att inte nå målen identifieras och med i arbetet finns även åtgärder som vidtagits samt tankar om placering och mentor. Utifrån detta placeras elever inför start vid gymnasium och man kan planera insatser för elever i behov av stöd. Det som framkommer i arbetet med trygga överlämningar påverkar till exempel gruppstorlekar. Elevernas kunskapsutveckling följs sedan upp, enligt rektorerna. Som ett led i det kompensatoriska arbetet beskriver förvaltningspersonal även studie- och yrkesvägledarens roll i att stötta elever med sämre socioekonomiska förutsättningar och deras kompetens kring utbildnings- och yrkesval. Elevers behov utifrån socioekonomiska förutsättningar fångas upp av elevhälsa i dialog med rektorsgrupp och verksamhetschef.

Granskningen visar att huvudmannen följer upp kompensatoriska åtgärder framför allt för elever i behov av särskilt stöd. Representant för nämnden beskriver att det finns ett system där skolorna dokumenterar hur många elever som behöver särskilt stöd. Genom denna dokumentation har nämnden sett att det är en högre andel av eleverna på två av programmen jämfört med övriga program som har behov av särskilt stöd. Enligt rektorernas beskrivning följer huvudmannen, genom inrapporteringar och dialog, hur det går för elever som inte klarar utbildningen. Huvudmannen efterfrågar hur rektorerna organiserar verksamheten och har enligt rektorerna varit tydlig med att elever med lägre resultat ska prioriteras. Rektorerna har till exempel fått redogöra för hur de arbetar med att stötta elever som behöver längre tid än tre år för att klara gymnasiestudierna. Utifrån arbetet med trygga överlämningar och att möta elevernas behov följer huvudmannen upp gruppstorlek och lärartäthet. Huvudmannen följer huruvida det är specifika ämnen som innebär svårigheter för olika elevgrupper. Vidare följer elevhälsan upp kompensatoriska åtgärder. Detta sker genom att chefen för elevhälsan deltar i dialoger kring aktuella frågor, fördelning av resurser och lärdomar från de olika delarna av elevhälsan. Rapporter, muntliga eller skriftliga, lämnas till nämnd. Målet med det kompensatoriska arbetet är målluppfyllelse och att eleverna

ska må gott, säger förvaltningspersonal. Representant för nämnden säger att man inte är framme vid förväntad effekt men att huvudmannen följer elevernas utveckling.

På Skolinspektionens vägnar

X Helena Boëthius

Enhetschef
Signerat av: Helena Boëthius

X Henrietta Adamsson Eryd

Utredare/Föredragande
Signerat av: Henrietta Adamsson Eryd

I handläggningen av ärendet har även Susanne Nordberg och Nina Möller medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med rektorer
- Två gruppintervjuer med förvaltningspersonal
- Tre intervjuer med ansvariga politiker.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal punkter Dessa punkter beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

För huvudmannen granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning det finns en förklarande ansats i huvudmannens analys av studieresultat och resultat avseende trygghet, som kan utgöra underlag för förbättringsåtgärder inom dessa områden.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning huvudmannen har vidtagit relevanta kompensatoriska åtgärder, som syftar till att elever med sämre förutsättningar ska nå utbildningens mål så långt som möjligt.

Skolinspektionen har i den regelbundna kvalitetsgranskningen valt ut två väl definierade och begränsade granskningsområden i syfte att få ett djup förståelse av hur huvudmannen arbetar inom dessa områden inom en specifikt utvald skolform. De två ovanstående områdena representerar inte hela huvudmannens arbete. Inom huvudmannens ansvar för skolan finns många viktiga områden som tillsammans bil-

dar huvudmannens samlade ansvar för sin verksamhet och det finns därmed andra områden som är betydelsefulla för ett framgångsrikt arbete. Granskningen ger dock en god inblick i med vilken kvalitet huvudmannens arbete sker inom ovanstående områden för den valda skolformen. Resultaten av denna granskning kan även ge information till hur hur huvudmannen kan utveckla sitt arbete inom andra områden och i andra skolformer.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte huvudmannen den 21 oktober 2020 och den 22 oktober 2020. Besöket genomfördes av Henrietta Adamsson Eryd, Susanne Nordberg, Nina Möller och Lena Knutsson.

Alingsås kommun ligger i Västra Götalands län och har cirka 41 400 invånare. Centralort är Alingsås. I kommunen finns det totalt 20 kommunala grundskolor, med cirka 4400 elever från förskoleklass till årskurs 9. Alingsås kommun har ett gymnasium med 6 skolenheter varav fem innehåller nationella gymnasieprogram och cirka 1200 elever.

På uppdrag av kommunfullmäktige ansvarar Barn- och ungdomsnämnd, med tillhörande Barn- och ungdomsförvaltning, för grundskolan i Alingsås kommun. Förvaltningschef för Barn- och ungdomsnämnden är också skolchef för grundskolan. Kultur- och utbildningsnämnd med tillhörande Kultur- och utbildningsförvaltning ansvarar för gymnasieskolan. Förvaltningschef för Kultur- och utbildningsförvaltning är skolchef för gymnasieskolan.

Bilaga 3: Redovisningsformulär för vidtagna åtgärder med anledning av utvecklingsområde i regelbunden kvalitetsgranskning i Alingsås kommun

Detta formulär kan användas som stöd för er när ni redovisar hur ni har arbetat med de utvecklingsområden som Skolinspektionen har identifierat i samband med den regelbundna kvalitetsgranskningen.

Redovisningen av vidtagna åtgärder ska fastställas av huvudmannen.

Formulär för huvudmannens redovisning

Utvecklingsområde 1: Huvudmannen behöver analysera studieresultat och resultat av trygghet i grundskolan för att kunna identifiera och förklara styrkor och utvecklingsområden. Detta för att kunna ge rätt förutsättningar i förhållande till de olika skolenheternas behov.
Redovisa vilka åtgärder som genomförts:
Beskriv hur verksamhetens kvalitet utvecklats avseende utvecklingsområdet sedan åtgärderna vidtagits:
Vilka utvärderingsmetoder har ni använt i er uppföljning?
Beskriv eventuella ytterligare åtgärder som planeras: